

COĞRAFYA'DA BEŞ TEMEL KAVRAM ve BUNLARIN ÖĞRETİM METOT VE TEKNİKLERİ

The five themes in Geography: Teaching methods and techniques of
the five themes

Doç. Dr. Recep EFE*

ÖZET

Çağdaş coğrafyanın başlıca temel kavramlarından bir kısmı da konum, yer, insan-çevre ilişkisi, dolaşım ve bölge diye hatırlanabilirler. Ülkelerin ve insanların birbirine yaklaştığı globelleşen dünyamızda doğal (fiziki) ve kültürel (beşeri) çevrenin birbirinden ayrılmaz bir bütün olduğu ve insanın bu bütün içinde çok önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Yerküre'nin bölümleri olan litosfer, hidrosfer, atmosfer, biyosferin birbirleriyle ve insanla çok sıkı bir ilişkisi vardır. Bundan dolayı yer küreye onu çevreleyen atmosferle birlikte bu terimlerin bütününi ifade eden 'ekosfer' denilmektedir. Beş ana coğrafi temanın öğretilmesi coğrafyanın anlaşılması ve ekosfer içinde insanın rolünün kavranması bakımından büyük önem taşır. Bu çalışmada bu kavramlar açıklanmış ve bunların pratik öğretilmesi ile ilgili örnek uygulamalar verilmiştir.

ABSTRACT

Location, place, human-environment interaction, movement and regions are the five specific themes that cover all subjects in geography. Globalization brought countries and human closer. The natural and human environments can not be separated from each other, and human plays a very important role in this interrelationship. The relationships of four spheres namely; lithosphere, hydrosphere, atmosphere and biosphere are so strict that the earth planet is called ecosphere. The learning and teaching of five themes in geography is very important in terms of to understand the importance of geography and the role of human in ecosphere. This paper aims to explain the five themes and gives some teaching methods and techniques of these themes.

* recepefe@hotmail.com

I-GİRİŞ

Konum, yer, insan-çevre ilişkisi, dolaşım (hareket) ve bölge coğrafyanın beş temel kavramı oluşturur. Coğrafya'nın öğrenilmesi ve öğretilmesi için bir çok metot ve teknik geliştirilmiştir. Bu teknikler sayesinde coğrafya ezberlenerek öğrenilen ve bir bilim olmaktan çıkmıştır. İyi ve çok daha kolay öğrenilen coğrafya bilgisinin insan yaşamını ne kadar olumlu etkilediği inkar edilemez bir gerçektir. Beş ana tema, coğrafyanın insan hayatının bütününe içeren bilgiler demeti olduğunu ortaya koymaktadır.

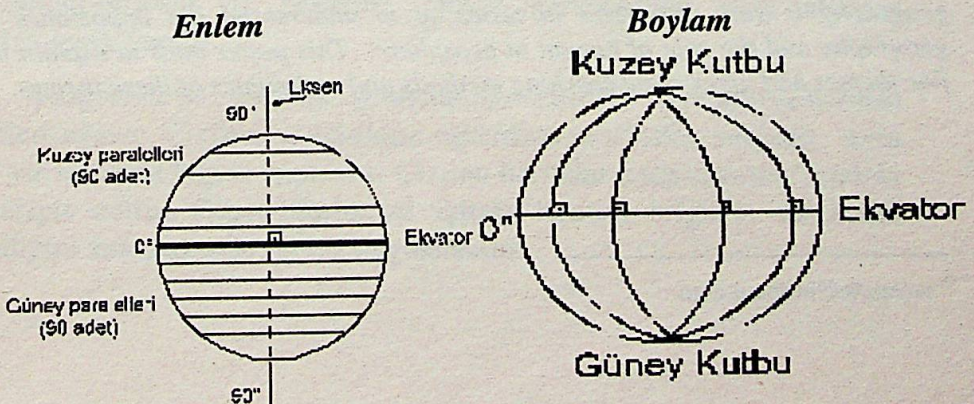
Bu araştırmamızda beş ana temanın ne olduğu hakkında kısaca bilgi verilerek bunların öğrencilere en kolay ve doğru şekilde nasıl öğretileceği konusundaki metot ve teknikler üzerinde durulmuş, bazı uygulama örnekleri verilmiştir.

II-ÖĞRETİM METOT VE TEKNİKLERİ

A-KONUM (Location)

Nerede bulunuyoruz? sorusunun cevabını coğrafyada "konum" kavramı verir. Yeryüzünde her şeyin matematiksel bir konumu vardır. Konum tam ve göreceli olmak üzere iki şekilde ifade edilir. Bir yerin tam konumunu enlem ve boylamlar yardımıyla belirtiriz. Enlem, yerkürede herhangi bir noktanın ekvatora olan uzaklığının açı cinsinden değerini ifade eder.

Enlemler ekvatordan başlayarak kutuplara doğru sıralanan paralel dairelerdir. Kuzey yarım kürede 90, ve güney yarım kürede 90 olmak üzere 180 adet enlem vardır.

Boylam ise herhangi bir noktanın başlangıç meridyenine olan uzaklığının açısı cinsinden değeridir.

Boylamlar Londra yakınlarında Greenwich'ten başlayan ve ekvatoru dik kestiği kabul edilen çizgilerdir. Tam daire olarak 180, yarım daire olarak ise 180 batı, 180 doğu yarıkürede olmak üzere toplam 360 adet meridyen vardır. Oturduğumuz evin adresi de tam konumu verir.

Göreceli veya genel konum bir yerin bilinen başka bir yere göre yönü, uzaklığı gibi özelliklerle belirtilir. Örneğin; *“Edirne Türkiye'nin kuzeybatısındadır”* ifadesinde Edirne'nin genel konumu belirtilmiştir.

Burada Türkiye'nin harita üzerinde şekli ve konumu bilindiği kabul edilerek Edirne'nin Türkiye'nin neresinde yer aldığı belirtilmiştir.

Coğrafyacı için konum çok önemlidir. Bütün araştırma ve incelemelerde önce o yerin konumu belirtilir, ve ondan sonra diğer özellikler üzerinde durulur.

Aşağıdaki aktiviteler konumu daha iyi anlatmak için yardımcı olabilecek bazı uygulamalardır.

1-Türkiye haritasında Ağrı, Uludağ ve Erciyes dağının yeri enlem ve boylam yardımıyla belirlenir.

2- İstanbul, Ankara ve Erzurum'un yeri enlem ve boylam verilerek tespit edilir.

Öğrenciler bunu ya duvara asılan büyük bir Türkiye haritasında veya atlasın bulmaya çalışır.

3-Dünya haritasında Londra, Berlin, New York ve Tokyo'nun yeri enlem-boylam ile belirtilir. Duvar haritasından veya atlasın faydalanılarak yapılır.

4-Öğretim yılı başında öğrencilerden Türkiye veya dünya haritası çizmeleri istenir. Çizilen bu haritalar öğretmen tarafından saklanır. Aynı işlem yıl sonunda tekrar yaptırılır. Çizilen haritalar karşılaştırılır, aradaki fark tespit edilir. Öğrencilerin yıl içinde konum bilgisini ne kadar öğrendiğini sınamak için iyi bir uygulamadır.

5-Türkiye haritası fotokopi yapılarak kare veya dikdörtgen şeklinde parçalar halinde kesilir. Parça büyüklükleri öğrenci düzeyine (sınıf) göre ayarlanır. Üst sınıflar için daha küçük, alt sınıflar için daha büyük parçalar kesilir. Öğrenciler parçaları bir araya getirerek haritayı oluşturmaya çalışır. Haritanın hatasız oluşturulması ve oluşturma süresi öğrencinin konum bilgisini ortaya koymasından önemlidir.

6-Öğrencilerden okulu bir oyuncak gibi düşünüp bulunduğu yerden alarak ve başka bir yere koymaları istenir. Okulun şimdiki bulunduğu gerçek çevre ile yeni konduğu çevre arasındaki farkları bulurlar. Bu farklar; yaşam biçimi, ulaşım, çevre gibi başlıklar altında toplanabilir.

7-Gerçek veya roman kahramanı ünlü kişilerin yaşadıkları ülke veya şehirler harita üzerinde konumları ile gösterilir.

Napolyon Bonapart → Fransa

Robin Hood → İngiltere

Mahatma Ghandi → Hindistan

George Washinton → Amerika Birleşik Devletleri

Nelson Mandela → Güney Afrika Cumhuriyeti

8-Dünyaca ünlü futbol kulüplerinin hangi ülkelerde (veya şehirlerde) olduğunu öğrenciler harita üzerinden tespit eder ve konumlarıyla deftere yazar.

Real Madrid → İspanya

Barcelona → İspanya

Milan, İnter → İtalya

Bayern Münih → Almanya

Manchester United → İngiltere

B-YER (Place)

Orası nasıl bir yerdir? Nijerya, Peru, Tayvan, İsveç, Kanada' nın nasıl bir yer olduğunu hep merak ederiz. Her yerin kendine özgü coğrafi özellikleri vardır. Bir yeri diğerinden farklı yapan bu özellikler fiziki ve beşeri olarak iki grupta toplanır. İklim, bitki örtüsü, topografya, toprak fiziki özelliklerdir. Yerleşim şekli, kültür, nüfus, arazi kullanımı, ekonomik faaliyetler, dil, din ise beşeri özelliklerdir. Coğrafyacılar bir

yeri tarif ederken onun fiziki ve beşeri özelliklerini göz önünde bulundururlar.

Bu konu ile ilgili yapılabilecek aktiviteler:

1-Önce bir yerin başlıca fiziki ve beşeri coğrafya özelliklerinden bahsedilir. Daha sonra her öğrenci bu özellikleri kendi yaşadığı yere göre anlatır.

a-Hangi özellikler ön plana çıkmış, bunların o yere ne gibi etkisi olmuştur?

b-Yaşadığımız yerin fiziki özellikleri insan hayatını nasıl etkiliyor?

2-Her öğrenci belirli il, bölge veya ülkenin özelliklerini yansıtan kartpostal veya posta pulu tasarımı yapar. Tasarımda o yerin fiziki (dağ, ova, nehir, sulak alan, çağlayan, mağara, bitki, hayvan) özellikleri ile beşeri ve kültürel (önemli kişi, anıt, eski eser, önemli yapı) özelliklerinden birini veya bir kaçına yer verir.

Antalya → Düden Şelalesi

Balıkesir → Manyas Gölü (Kuş cenneti)

Urfa → Kelaynak kuşu

Ankara → Anıtkabir

İstanbul → Kızkulesi

Rize → Çay

Adana → Pamuk

Konya → Mevlana

Muğla → Sığıla ağacı

İtalya → Pizza Kulesi

Paris → Eysel Kulesi

Big Ben → Londra

gibi

3- Türkiye'den farklı şehirler seçilerek öğrencilerin bunlarla ilgili hava durumunu her hafta (sıcaklık) not etmeleri istenir. Yıl sonunda seçilen şehirlerin hava durumları bir grafikte gösterilir ve karşılaştırma yapılarak hangi şehrin daha sıcak ve hangisinin daha soğuk olduğu tartışılır. Bu çalışma hazır meteoroloji verilerinden veya TV'deki hava durumundan faydalanılarak yapılabilir.

C- İNSAN- ÇEVRE İLİŞKİSİ

(Human-Environment interaction)

Çevre herkes için farklı bir anlam ifade edebilir. Çevreden anlaşılan, kişinin kültür düzeyi, eğitimi, yetiştiği ortama bağlı olarak değişir. Bazı kimseler için çevre, yere atılan çöp, kimisi için İstanbul ve Çanakkale boğazından geçen petrol tankerleri, kimisi için intihar eden ve karaya varan balinalar, bazıları için de biyosfer, atmosfer, hidrosfer, litosferden oluşan ekosfer yani canlı ve cansız varlıklar ve bunların yaşadığı ortamın tümüdür.

Çevre-insan etkileşiminde şu 3 temel fikir vardır

a-İnsan çevreye adapte olur.

b-İnsan çevreyi değiştirir

c-İnsan çevreye bağımlıdır.

Coğrafyacılar insan-çevre ilişkisini ele alırken olumlu ve olumsuz bütün faktörleri göz önünde buludurlar.

İnsan ile yaşadığı ortam (çevre) arasında ne gibi ilişkiler vardır?

İnsan yaşadığı çevreyi kendisine daha iyi olanaklar sağlamak için değiştiriyor mu? Bu sorun cevabı çok basittir. Evet, insanoğlu kendi çıkarları için yaşadığı çevreye müdahale etmektedir. Bunun olumlu ve olumsuz sonuçları zamanla ortaya çıkmaktadır. Bu sonuçları bazı çalışmalar yapılarak önceden de tespit edilebilir. Örneğin; bir yere baraj

yapılması planlanan baraj için şu olumlu/olumsuz sonuçlar karşımıza çıkar.

Olumsuz görünen sonuçlar:

-Baraj yapılacak alanda orman veya doğal bitki örtüsü varsa bu tahrip edilecek.

-Verimli tarım alanları baraj gölü suları tarafından istila edilecek.

-Tarihi ve kültürel yapılan varsa baraj gölü içinde kalacak.

-Baraj gölü içindeki doğal güzellikler (nadir türlerden oluşan bitki örtüsü, doğal mağara vb) yok olacak.

Olumlu sonuçlar ise;

-Barajdan elektrik enerjisi üretilecek ve bu enerji çevredeki sanayi tesisleri ile yerleşim birimlerinde kullanılacak.

-Barajın alt kısmında kalan tarım alanları sulanacak ve daha çok ürün elde edilecek.

-Barajdan arıtma yapılarak çevredeki yerleşim birimlerinin içme ve kullanma suyu ihtiyacı karşılanacak.

İnsan çevre ilişkisinin daha iyi anlaşılması için şu aktiviteler uygulanabilir:

1-Öğrenciler yaşamamız için gerekli temel ihtiyaçlardan beslenme, barınma ve ısınma için gerekli malzemeyi nereden ve nasıl temin ettiklerini araştırır.

a-Bunların temininde insan çevreyi nasıl kullanmaktadır?

b.İnsan çevreye nasıl müdahale eder ve onu nasıl değiştirir?

c-Bu değişim olumlu mu, yoksa olumsuz mu olmaktadır?

Bu soruların yanıtları aranır.

2-İnsanın çevre ile ilişkisinin yoğun olarak işlendiği edebiyat eserlerinden örnekler verilir. Mesela; “*Alıç ağacı ile sohbetler, Robinson ailesi, Mosquito kıyısı, Robinson Kuruzo*” gibi kitaplar insan-çevre

ilişkisi bakımından iyi birer örnektir. Öğrenciler bu kitaplardan birini okuyarak insanın yaşam mücadelesi verirken çevreyi nasıl kullandığını anlamaya çalışır.

3-Öğrenciler yaşadıkları köy, belde, ilçe veya şehrin nüfus bilgilerini toplar. Zamanla nüfusun nasıl değiştiğini ve bu değişimin yaşadıkları yeri nasıl etkilediğini bulmaya çalışır. Eğer nüfus artmış ise şu sorular sorulabilir.

a-Eski ulaşım sistemi ile şimdiki arasında ne gibi farklılıklar vardır?

b-Binalarda ne gibi değişiklikler gözlenmektedir?

c-İş alanlarında ne gibi gelişmeler oldu?

4-Öğrenciler daha iyi bir yaşam için ne istediklerini liste halinde yazar.

a-Bu isteklerin hangilerinin gerçek ihtiyaçtır?

b-Bu ihtiyaçların hangileri doğal çevreden elde edilir?

c-Doğal çevreden bunlar nasıl edilir?

d-Hangileri insan tarafından üretilmektedir?

5-Evlerinin bahçesi veya park olarak kullanılan bir yerin kendi haline bırakılması ile ortaya çıkacak durum hayal edilir. Hiç insan müdahalesi olmasaydı acaba buraları nasıl olurdu? Öğrenciler bu konu ile ilgili görüşlerini anlatır.

6-Yaşadıkları yerin eski resimleri bulunur. Eski ile yeninin karşılaştırılması resimler üzerinde yapılarak farklılıklar/benzerlikler ortaya konur.

a-Nasıl bir değişim meydana gelmiştir. Örneğin; eskiden evler bir/iki katlı iken şimdi yerinde 5-10 katlı apartmanlar yükselmektedir.

b-Bina yapımından kullanılan malzeme de bir değişiklik var mıdır? Binaların yapımında eskiden kerpiç, ahşap veya taş malzeme kullanılırken, şimdi beton ve tuğla kullanılmaktadır.

c-Eskiden ulaşım nasıldı ve hangi araçlar kullanılmaktaydı? Fotoğraflarda ulaşım ve taşıma aracı olarak at arabaları görülürken şimdi bunların yerine otomobil, kamyon, uçak ve tren almıştır.

d-Öğrenciler fotoğraflara bakarak gözledikleri bütün değişimleri liste halinde yazar

7-Günümüzde insanın çevreyi nasıl etkilediğini liste halinde yazar.

a-araba kullanımını nedeniyle gürültü ve egzoz gazı kirliliği,

b-su kullanımı, atık su, yazın aşırı su kullanma,

c-çöp üretimi, sigara içme,

d-tarım ilaçları, kimyasal gübreler, anız ve tarla yakma

gibi çevreyi etkileyen faaliyetler yazılır. Öğrencilerin yazdıkları karşılaştırılır ve hangi faaliyetlerin çevreye daha çok zarar verdiği tartışılır.

Bu zararlı faaliyetler nasıl zararsız veya daha az zararlı hale getirilebilir?

8- 1999 yılında Gölcük ve Düzce'de meydana gelen depremler ile ilgili bilgi verilir.

a-Gölcük ve Düzce depremleri doğal çevreyi nasıl etkilemiştir?

b- Bu depremlerle en çok hasar gören binalar nerelerde yer alır? Niçin?

c- En çok can kaybı nerede oldu ve neden?

d-Depremlerde hangi tür yapılar yıkılmış ve daha çok hasar görmüştür?

e-İnsan-çevre ilişkisi bakımından değerlendirildiğinde bu depremlerde can ve mal kaybının azaltılması için ne yapılabilirdi?

D-DOLAŞIM (Movement):

İnsanlar birbiriyle, etraftaki bir çok söyle sürekli etkileşim ve iletişim halindedir. İnsanlar bir yerden diğerine gider, birbirleriyle görüşür, ürün satın alır, satar, bilgi alışverişinde bulunur. Çevresiyle bir çok yönden etkileşim halindedir. Dünya üzerinde insan, ürün ve bilgi dolaşımından söz etmek mümkündür.

Dolaşım teması öğrencilere başka yöre, bölge ve ülke, kültür ve insanlarla ilişkilerini anlamayı sağlar. Dolaşım; insanların hareketi, ürünlerin alınıp satılması, ulaşım ve haberleşmeyi kapsar. Bu nedenle mal alışverişi ile birlikte bilgi alışverişini de içerir.

Belli başlı taşıma ve ulaşım araçları nelerdir? Bir bölge veya ülkenin ihraç malları nelerdir. Hangi ürünleri diğer ülkelere satın alır?

Aktiviteler:

1-Öğrenciler değişik ürünlerin etiketlerini toplar. Bu ürünler gıda, giyim, oyuncak vb gibi olabilir.

a-Kullandığımız, giyim, yiyecek gibi ürünler nerede üretiliyor?

b-Bunların hangi bölge veya ülkeden gelmiştir?

c-Ürünlerin kaçta kaç Türkiye'de üretilmektedir?

d-Hangi ürünler dış ülkelere gelmektedir?

e-Kullandığımız ürünler bakımından yaşamımızda ne kadar dışarıya bağımlıyız?

f-Başka ülkelere üretilen bu mallar Türkiye'ye nasıl geliyor?

g-Hangi ulaşım araçlarıyla geliyor?

2-Öğrenciler kendi anne/baba veya akrabalarının işe giderken hangi araçları kullandığı ve ne kadar uzakta çalıştıkları konusunda bir araştırma yapar. Öğrenciler topladıkları verileri bir grafikte gösterilir. Çalıştıkları yer ile ev arasındaki mesafelere göre 0-5 km, 5-10 km, 10-15 km, gibi aralıklara ayrılarak sütun grafik yapılır. Kaç kişinin ne kadar uzakta çalıştığı tespit edilir.

3-Öğrenciler, kendi veya anne/baba, veya büyük anne ve büyük babalarının memleketlerini yazarlar. Bu yerlerde ne zaman ve niçin geldiklerini açıklayarak mekan değişikliği konusunda bilgilenirler. Bu göç onların hayatında ne gibi değişiklikler yapmıştır?

5-Değişim hakkında bilgilenmek için öğrenciler yaşlı kimselerle sözlü görüşme yapar. Daha yaşlı insanlardan şimdi yaşadıkları yerin geçmişte ne şekilde olduğunu sorarak bilgi alırlar.

a-Geçmişte cadde ve sokaklar nasıldı?

b-Hangi ulaşım araçları vardı? İnsanlar nasıl yaşardı?

c-Çevre nasıldı?

Bütün bu özellikler şimdiki durum ile karşılaştırılır ve değişimin nasıl gerçekleştiği tartışılır.

6-Taşıtların yoğun olarak geçtiği uygun bir yer tespit edilir. Bu bir karayolu kenarı veya üst geçit olabilir. Yoldan geçen araçların plakalarına bakılarak;

a-Türk plakalıların hangi ilimize,

b-Yabancı plakalıların ise hangi ülkeye ait oldukları

c-Ne tür araçlar oldukları (otobüs, kamyon,otomobil, yolcu mu yoksa ürün mü taşıyor) tespit edilir.

7-Öğrenciler sınıfta bulunan 10 veya 15 eşyanın adlarını bir liste şeklinde yazar. Daha sonra şu soruların cevaplanması istenir.

a-Her bir eşya nerede yapılmıştır?

b-Türkiye'de üretilenler hangi şehir veya bölgede üretilmiştir.

c-İthal ürünler hangi ülkelere gelmiştir?

d-Türkiye'de üretilenlerde hangi hammadde kullanılmıştır?

e-Bu hammadde eşyanın üretildiği yerde mi çıkmakta, yoksa başka bir bölgeden mi buraya getirilmektedir?

f-Hammaddesinin alındığı veya çıktığı yerden dersliğe gelinceye kadar bu eşya hangi aşamalardan geçmiştir?

7-Fikir ve bilgi dolaşımı konusunda bilgi verilir ve daha sonra öğrenciler şu soruları cevaplamaya çalışır.

a-Müzik, edebi eserler (kitap, hikaye, roman, destan vb) fikirler bir yerden diğerine nasıl ulaşır?

b-Coğrafi (doğal ve beşeri) ve dil engelleri iletişimi nasıl etkiler?

c-Fikir ve düşüncelerin yayılımında bu engellerin rolü nedir?

d-İnsanlar iletişim kuramasaydı nasıl bir durum ortaya çıkardı?

8- İletişim konusunda ne gibi değişiklikler oldu.

a-Eski iletişim araçları ile yeniler arasında ne gibi farklar vardır.

b-Elektronik posta (e-mail) iletişimde nasıl bir değişim sağladı.

9-İnternet'in bilgi akışındaki rolü nedir?

E- BÖLGE (Region)

Coğrafyanın temel kavramlardan birisi de bölgedir. Bölge, belirli ortak özellikleri olan yeryüzü parçasıdır. Ortak özellikler fiziki (doğal), beşeri veya kültürel olabilir. Coğrafyacılar bölgelerin özellikleri ile birlikte zamanla nasıl değiştiğini de inceler. Bu nedenle dünya belirli kriterlere göre bölgeler ayrılmıştır. Bölgeler nasıl belirlenir? Alan, dil, siyasi bölümler, din, iklim, bitki örtüsü bölgelerin belirlenmesinde etkili olan coğrafi elemanlardır.

1-Öğrenciler hayali bir bölge olutururlar. Bunu yaparken bütün coğrafi özellikleri göz önünde bulundururlar.

2-Dünya üzerindeki fiziki bölgeler (çöl, yağmur ormanları, dağlar, kutuplar vb) tanıtılır. Oluşturulan guruplara ayrı bir bölge verilir.

a-Her gurup bu bölgeye gittiklerinde buranın şartlarına nasıl adapte olabileceğini yazar.

b-Burada rahat bir şekilde yaşamak için ne tür ihtiyaçları olacaktır? Bunu yaparken yiyecek, giyim gibi ihtiyaçları göz önünde bulundurlar. Daha sonra guruplara verilen bölgeler değiştirilir aynı uygulama tekrarlanır.

3-Yaşadıkları şehri harita üzerinde bölgelere ayırırlar. Bu ayırımda mesken alanları, ticari alanlar, kekreasyon alanları, gecekondü sahası gibi farklı birimler belirtilir.

a-Öğrenciler şehirde farklı kaç bölüm ayırabilmiş?

b-Bu bölgeleri belirleyen başlıca özellikler nelerdir?

c-Sınıftaki öğrenciler hangi bölgelerde oturuyor. Grafik yapılarak gösterilir.

4-Dünyadaki iklim bölgeler tanıtılır. Daha sonra guruplar oluşturularak her bölge ayrı bir gruba verilir. Guruplar her iklim bölgesi için şu sorulara cevap verir:

a-İnsan yaşamı nasıldır?

b-Ne tür ekonomik faaliyetler vardır?

c-Hangi yiyecekler tüketilir?

d-Mesken tipleri nasıldır?

Daha sonra ortak çalışma yapılarak gurupların çalışması değerlendirilir ve her bölgenin farklı ve ortak özellikler belirtilir.

5-Okul ve yakın çevresinin haritası yapılır. Her öğrenci oturduğu yeri harita üzerinde işaretler. Daha sonra oturlan yere göre grafikler yapılır. Daha sonra şu sorulara yanıt aranır.

a-Hangi bölgede daha çok veya az öğrenci oturuyor?

b-Niçin bazı bölgelerde daha çok veya daha az oturmaktadır?

6-Dünyada aynı anda hem gece ve hem de gündüz yaşanmaktadır. Türkiyede gündüz yaşanırken hangi bölgelerde geceder?

a-Türkiye'de öğrenciler sınıfta ders yaparken dünyanın bazı yerlerinde öğrenciler uyumaktadır. Bunun nedeni nedir?

b-Saat farklılıkları insan yaşamının nasıl etkiler?

7-Türkiye'de saat şu anda 12.00 iken New York, Tokyo, ve Londra'da kaçtır. Bu çalışmada Atlas'tan zaman dilimleri haritasından yararlanılabilir.

8-Yaşadıkları yerde mahallelerin nasıl oluştuğu tartışılır. Örneğin bazı mahalleler sanayi tesisleri çevresinde, bazıları hem sanayi hem de meskenlerden oluşmakta, bazıları deniz, bazıları göl kenarında oluşmuştur.

9-Değişik ülkelere ait posta kartı veya pullar toplanır. Bunların üzerindeki resimlerde o ülke ile ilgili coğrafi (fiziki, doğal, beşeri ve kültürel) özelliklerle ilgili bilgiler deftere yazılarak tartışılır.

KAYNAKÇA

- DOĞANAY, H. (1993) Coğrafya'da Metodoloji. MEB yay. Öğretmen Kitapları Dizisi no. 187, İstanbul
- EFE, R. (1997) Coğrafyada yeni yaklaşımlar, coğrafya eğitiminde çağdaş metot ve teknikler. Marmara Coğrafya Dergisi, Sayı 1, s. 135-150, İstanbul.
- EFE, R., NOVAKOWSKI, N. (2000) Land use planning in Earthquake-Prone Areas. International Symposium on Desertification. Proceedings, page 217-221. June 13-17, 2000, Konya, Turkey
- EFE, R., NOVAKOWSKI, N. (2000) Sustainability and environmental planning: Finding the appropriate tools. 29th International Geographical Congress. Abstracts p. 383, 14-18 August 2000, Seoul, Korea.
- EFE, R. (2000) Gölcük ve Düzce Depremleri-1999. Fatih Üniversitesi yayınları, no.7. İstanbul, ISBN 975-303 007-X
- EFE, R., NOVAKOWSKI, N. (2000) The mapping of earthquakes and seismic risk with GIS: Issues and strategies. 2nd ICGESA International Conference on GIS for Earth Science applications. Proceedings page 6. 11-14 Sept. 2000, Menemen, İzmir, Turkey.
- EFE, R (2002) Coğrafyada öğretme ve öğrenme yöntemleri. Uluslararası katılımlı, 2000'li yıllarda I. Öğrenme ve Öğretme Sempozyumu. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi, 21-31 Mayıs 2002, Özetler kitabı, s 114-115, İstanbul.
- EFE, R (2002) Türkiye ve İngiltere'de ilköğretim coğrafya kitaplarının metot ve teknik yönünden karşılaştırılması. Uluslararası katılımlı, 2000 li yıllarda I. Öğrenme ve Öğretme Sempozyumu. Marmara Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi, 21-31 Mayıs 2002, Özetler kitabı, s 461-462, İstanbul.
- HOPKINS, G. (2001) Education World, USA.

- JOINT COMMITTEE on Geographic Education of the National Council for Geographic Education (NCGE) and the Association of American Geographers (AAG). The Five Themes of Geography. 1984, USA
- MC KNIGHT, T.L. (1993) Physical Geography. University of California. Los Angeles. Prentice-Hall Publ. U.S.A.
- ÖZEY, R., EFE, R., DELİORMAN, A (1998) İlköğretim Sosyal Bilgiler 6-7, Bayrak yayınları, İstanbul.
- SEKİN, S. (1996) Günümüz Türkiye'sinde coğrafya eğitiminde sorunlar ve çözüm önerileri. Marmara Üniversitesi 2. Ulusal Eğitim sempozyumu bildirileri. S. 266-176, İstanbul.
- SELÇUK BİRİCİK, A. (1999) İlk ve orta öğretim kurumlarında coğrafya öğretimine yetiştirmeye yönelik bazı gelişmeler. Marmara Coğrafya Dergisi, Sayı 3, cilt 2, s. 1-12, İstanbul
- ŞAHİN, C. (2001) Ortaöğretim coğrafya müfredat programı hakkında bir araştırma. Marmara Coğrafya Dergisi, Sayı 3, cilt 2, s. 125-138, İstanbul.
- ÜNLÜ, M. (2001) Özel ilköğretim okularındaki öğrencilerin coğrafya eğitimine yaklaşımları. Marmara Coğrafya Dergisi, Sayı 3, cilt 2 s. 139-158, İstanbul.
- WAUGH, D. (1994) The wider world. Thomas Nelson and Sons Ltd. Hong Kong.